

TUDI V FILMU Z JANE FONDA IN ROBERTOM REDFORDOM

Najini duši ponoči

KENT HARUF

Prevedla Katja Jenčič

Vida
založba

Najini duši ponoči

Kent Haruf

Kent Haruf
Najini duši ponoči

Prevedla: Katja Jenčič
Urednica: Valentina Smej Novak
Jezikovni pregled: Iza Lucija Korošec
Oblikovanje naslovnice in prelom: Andreja Jež, Humanist

Izdala Založba Vida d. o. o., Ljubljana, Slovenija
1. natis
1000 izvodov
Natisnjeno v Sloveniji.
Ljubljana, 2020
www.zalozbavida.si

Naslov izvirnika: Our Souls at Night
© 2015 Kent Haruf
Prvič izšlo pri Alfred A. Knopf, diviziji Penguin Random House LLC,
New York 2015.
© za slovensko izdajo Založba Vida 2020
Ta prevod je izšel v dogovoru z Alfred A. Knopf, imprintom The Knopf
Doubleday Group, divizije Penguin Random House, LLC.
Vse pravice pridržane.

www.zalozbavida.si

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.111(73)-311.2

HARUF, Kent, 1943-2014
Najini duši ponoči / Kent Haruf ; [prevedla Katja Jenčič]. - 1. natis. -
Ljubljana : Vida, 2020

Prevod dela: Our souls at night
ISBN 978-961-94978-7-6
COBISS.SI-ID 25789443

Najini duši ponoči

Kent Haruf

prevedla Katja Jenčič

Vida
za ložba

Za Cathy

1

In potem je napočil dan, ko je Addie Moore obiskala Louisa Watersa. Bilo je nekega majskega večera, tik preden se je popolnoma stemnilo.

Živela sta nekaj hiš narazen v Cedrovi ulici v najstarejšem delu mesta z bresti, koprivovci in enim samim javorom, ki so rasli vzdolž robnika in zelenih trat, ki so tekle od pločnika do dvonadstropnih hiš.

Čez dan je bilo toplo, ob večerih pa se je shladilo. Hodila je po pločniku pod drevesi in pri Louisovi hiši zavila.

Ko je Louis prišel do vrat, je rekla: Lahko vstopim in se o nečem pogovorim s tabo?

Sedla sta v dnevno sobo. Ti lahko ponudim pijačo? Čaj?

Ne, hvala. Morda ne bom dovolj dolgo tu, da bi ga lahko spila. Ozrla se je naokrog. Lep dom imaš.

Diane je vedno skrbela, da je bilo lepo. Jaz se nekaj trudim.

Še vedno je lepo, je rekla. Že leta nisem bila tu.

Pogledala je skozi okna na stransko dvorišče, kjer se je večerilo, in v kuhinjo, kjer je korito in pulte ožarjala luč. Vse je bilo videti čisto in urejeno. Gledal jo je. Bila je čedna ženska, vedno se mu je tako zdelo. Ko je bila mlajša, je imela temne lase, zdaj pa so bili beli in kratko postrizeni. Še vedno je bila postavna, le malo obilnejša v pasu in bokih.

Verjetno se sprašuješ, kaj počnem tukaj, je rekla.

No, zdi se mi, da nisi prišla sem, ker si mi želela povedati, kako lepo hišo imam.

Ne. Nekaj bi ti rada predlagala.

Aha?

Ja. Nekakšna ponudba.

Okej.

Ne ženitna, je rekla.

Na to niti nisem pomislil.

Je pa nekakšno kakor-ženitno vprašanje. Ampak ne vem, če zdaj sploh lahko. Mrzle noge imam. Zasmejala se je. To je nekako tako kot v zakonu, kajne?

Kaj?

Da te zebe v noge.

Morda.

Ja. No, bom kar rekla.

Poslušam, je rekel Louis.

Zanima me, ali bi razmislil o tem, da bi kdaj prišel k meni prespat.

Kaj? Kako to misliš?

Mislim, oba sva sama. Predolgo sva že sama. Že leta. Osamljena sem. Mislim, da si mogoče tudi ti. Zanima me, ali bi prišel ponoči spat z mano. In se pogovarjat.

Strmel je vanjo, gledal jo je, zdaj je bil radoveden, previden.

Nič ne rečeš. Sem ti vzela sapo? je vprašala.

Verjetno res.

Ne govorim o seksu.

O tem sem se spraševal.

Ne, ne seks. Na to ne gledam tako. Mislim, da sem že davno izgubila ves spolni nagon. Govorim o tem, da se prebija skozi noč. In leživa na toplem v postelji, prijateljsko. Skupaj leževa v posteljo in ti prespiš. Noči so najhujše. Se ti ne zdi?

Ja. Mislim, da so.

Nazadnje vzamem tablete, da zaspim, in predolgo berem, naslednji dan pa se počutim zadeto. Za nobeno rabo nisem, ne zase ne za druge.

To poznam.

Ampak se mi zdi, da bi lahko spet spala, če bi bil nekdo v postelji z mano. Nekdo prijeten. Nekakšna bližina. Pogovor ponoči, v temi. Premolknila je. Kaj misliš?

Ne vem. Kdaj bi pa začela?

Kadar hočeš. Če, je dejala, hočeš. Ta teden.

Naj razmislim.

Prav. Če se bo to zgodilo, bi rada, da me tisti dan, ko boš prišel, pokličeš. Tako bom vedela, da te lahko pričakujem.

Prav.

Počakala bom, da se mi oglasiš.

Kaj pa, če bom smrčal?

Boš pač smrčal ... ali pa se boš odvadil.

Zasmejal se je. To bo prvič.

Stala je tam in šla ven in se sprehodila nazaj domov, on pa je stal med vrati in jo gledal, to sedemdesetletno žensko srednje postave z belimi lasmi, kako je odhajala pod drevesi v zaplatah svetlobe, ki jo je metala ulična svetilka na vogalu. Kaj za vraga, je dejal. Samo ne prenašli se.

2

Naslednji dan je Louis odšel k brivcu na Glavni cesti in se na kratko in lično postrigel, skoraj po vojaško, in vprašal brivca, ali še vedno tudi brije ljudi, in brivec je pritrdil, tako da se je dal še obriti. Potem je šel domov, poklical Addie in rekel: Nocoj bi rad prišel k tebi, če to še velja.

Ja, velja, je rekla. Me veseli.

Pojedel je lahko večerjo, samo sendvič in kozarec mleka, ni se želel počutiti težkega in polnega v njeni postelji, potem pa si je privoščil dolgo vročo prho in se temeljito umil. Postrigel si je nohte na rokah in nogah, in ko se je stemnilo, je odšel ven skozi zadnja vrata in se sprehodil po stranski uličici, s sabo je nosil papirnato vrečko, v kateri sta bili pižama in zobna ščetka. V uličici je bilo temno in pesek pod njegovimi nogami je škripal. V hiši na drugi strani uličice je bilo videti luč in od strani je videl žensko pri koritu v kuhinji. Nadaljeval je pot do dvorišča Addie Moore mimo garaže in vrta ter potrkal na zadnja vrata. Precej dolgo je čakal. Po ulici spredaj je pripeljal avto s prižganimi žarometi. Slišal je srednješolce na Glavni cesti, kako so drug drugemu hupali. Nato se je nad njegovo glavo prižgala luč na verandi in vrata so se odprla.

Kaj počneš tu zadaj? je vprašala Addie.

Zdelo se mi je, da je manj možnosti, da me bodo ljudje videli.

Ni mi mar za to. Izvedeli bodo. Nekdo bo videl. Vstopi pri sprednjih vratih s pločnika. Odločila sem se, da se ne bom več menila za to, kaj ljudje mislijo. Predolgo sem to počela – vse življenje. Ne bom več živela na tak način. Zaradi stranske uličice se zdi, kot da počneva nekaj narobe ali nekaj nespodobnega, česar se je treba sramovati.

Predolgo sem bil učitelj v majhnem mestu, je rekel. Za to gre. Naslednjič bom vstopil pri glavnih vratih. Če bo naslednjič.

Misliš, da ne bo? je vprašala. Je to samo dogodivščina za eno noč?

Ne vem. Mogoče. Seveda brez seksa. Ne vem, kako bo šlo.
 Čisto nič ne zaupaš? je rekla.
 Tebi zaupam. Tebi lahko zaupam. To že vidim. Nisem pa
 prepričan, če se lahko kosam s teboj.
 O čem govoriš? Kako to misliš?
 Glede poguma, je rekel. Pripravljenosti tvegati.
 Ja, ampak tukaj si.
 Res je. Sem.
 Potem pa najbolje, da vstopiš. Ni nama treba stati tu celo noč.
 Čeprav ne gre za nič takega, česar bi se morala sramovati.
 Sledil ji je skozi zadnjo verando v kuhinjo.
 Najprej nekaj spijva, je rekla.
 To se zdi dobra zamisel.
 Piješ vino?
 Malo.
 Imaš raje pivo?
 Ja.
 Za naslednjič bom kupila pivo. Če bo naslednjič, je rekla.
 Ni vedel, ali se šali ali ne. Če bo, je rekel.
 Imaš raje belo ali rdeče vino?
 Belo, prosim.
 Vzela je steklenico iz hladilnika in vsakemu nalila pol kozarca.
 Sedla sta h kuhinjski mizi. Kaj je v papirnati vrečki? je rekla.
 Pižama.
 To pomeni, da si pripravljen vsaj enkrat poskusiti.
 Ja, to pomeni to.
 Spila sta vino. Bi še malo?
 Ne, mislim, da ne. Se lahko razgledava po hiši?
 Hočeš, da ti pokažem sobe in razporeditev.
 Samo rad bi vedel več o tem, kje sem.
 Da se boš lahko izmuznil ven, če bo treba, v temi.

No, ne, nisem razmišljal o tem.

Vstala je in sledil ji v jedilnico in dnevno sobo. Nato ga je odpeljala v prvo nadstropje do treh spalnic, velika soba v sprednjem delu hiše, ki je gledala na ulico, je bila njena. Tukaj sva vedno spala, je rekla, Gene je imel spalnico zadaj, tretjo sobo pa sva uporabljala kot pisarno.

Na koncu hodnika je bila kopalnica, še ena pa spodaj ob jedilnici. Postelja v sobi je bila zakonska, pogrnjena z lahkim bombažnim pregrinjalom.

Kaj misliš? je rekla.

Hiša je večja, kot sem mislil. Več sob.

Za nas je bila to dobra hiša. Tukaj sem že štiriinštirideset let.

Dve leti potem, ko sva se z Diane preselila nazaj sem.

Že dolgo tega.

3

Mislím, da bom šla v kopalnico, je rekla.

Medtem ko je ni bilo v sobi, si je ogledoval slike na predalniku in tiste, ki so visele na stenah. Družinske slike s Carlom na njun poročni dan, nekje na cerkvenih stopnicah. Onadva v gorah ob potoku. Majhen črno-bel pes. Carla je bežno poznal, ljubezniv človek, precej miren, pred dvajsetimi leti je ljudem po vsem okrožju Holt prodajal poljedelska zavarovanja in druge vrste zavarovanj, za dva mandata je bil celo izvoljen za župana mesta. Louis ga ni nikoli dobro poznal. Zdaj je bil vesel, da ga ni. Tu so bile slike njunega sina. Gene ni bil podoben nobenemu od njiju. Visok suhljat fant, zelo resen. In dve sliki njune hčerke kot majhne deklice.

Ko se je vrnila, je dejal: Mislím, da bom šel tudi jaz v kopalnico. Vstopil je, šel na stranišče, si natančno umil roke, iztisnil kapljico zobne paste, si umil zobe, sezul čevlje in slekel oblačila ter oblekel pižamo. Oblačila je zložil na čevlje, jih pustil v kotu za vrati in se vrnil v spalnico. Ona se je preoblekla v spalno srajco in je bila že v postelji, posteljna svetilka je bila prižgana, stropna svetilka ugasnjena, okno pa je bilo za nekaj centimetrov odprto. Vel je hladen blag vetrič. Stal je ob postelji. Odgrnila je rjuho in odejo.

Ne prideš v posteljo?

Razmišljam o tem.

Zlezel je v posteljo, ostal je na svoji strani, potegnil odejo navzgor in se zleknil. Nič še ni rekel.

O čem razmišljaš? je rekla. Strašno tih si.

Kako čudno je tole. Kako novo je biti tukaj. Kako negotovo se počutim in nekako živčen. Ne vem, o čem razmišljam. O celi godlji reči.

Saj je novo, kajne, je rekla. Novo na dober način, bi rekla. Kaj pa ti?

Tudi.

Kaj počneš pred spanjem?

Oh, gledam poročila ob desetih, grem v posteljo in berem, dokler ne zaspim. Ampak ne vem, če bom danes lahko spal. Preveč sem vznemirjen.

Ugasnila bom luč, je rekla. Še vedno se lahko pogovarjava. Obrnila se je v postelji in gledal je njena gola mehka ramena in sijoče lase v soju svetlobe.

Potem je bilo temno, v sobi je blago odsevala samo svetloba ulične svetilke. Pogovarjala sta se o vsakdanjih rečeh in se malce spoznavala, o nepomembnih rutinskih dogodkih v mestu, zdravju stare gospe Ruth, ki je stanovala med njunima hišama, tlaku Brezove ulice. Potem sta molčala.

Čez čas je rekel: Še bediš?

Ja.

Vprašala si, o čem razmišljam. Ena stvar, o kateri sem razmišljal: vesel sem, da Carla nisem prav dobro poznal.

Zakaj?

Če bi ga, se tukaj ne bi tako dobro počutil.

Ampak jaz sem Diane precej dobro poznala.

Uro pozneje je spala in tiho dihala. On je še bedel. Opazoval jo je. V medli svetlobi je videl njen obraz. Niti enkrat se nista dotaknila. Ob treh zjutraj je vstal, šel v kopalnico, prišel nazaj in zaprl okno. Začelo je pihati.

Ob svitu je vstal, se v kopalnici oblekel in se še enkrat ozrl na Addie Moore v postelji. Zdaj je bila budna. Se vidiva, je rekel.

Se?

Ja.

Šel je ven, se po pločniku mimo sosednjih hiš sprehodil do doma, vstopil, skuhal kavo, pojedel opečen kruh z jajci, šel ven, nekaj ur vrtnaril, se vrnil v kuhinjo, pojedel zgodnje kosilo in popoldan dve uri trdno spal.

4

Ko se je tistega popoldneva prebudil, je bil bolan. Vstal je, spil malo vode in bil vročičen. Nekaj časa je razmišljal in se potem odločil, da jo pokliče. Po telefonu je rekel: Pravkar sem vstal po dremežu in se ne počutim dobro, nekakšna bolečina v trebuhu in tudi v hrbtu. Žal mi je. Nocoj ne bom prišel.

Razumem, je rekla in odložila.

Poklical je v ambulanto svojega zdravnika in se dogovoril za obisk naslednje jutro. Zgodaj je šel spat, ponoči se je potil in ni mogel spati, zjutraj pa mu ni bilo do hrane. Ob desetih je šel k zdravniku in poslali so ga v bolnišnico na preiskave krvi in urina. Tam je počakal v čakalnici, dokler laboratorij ni dobil izvidov, in nato so ga sprejeli zaradi vnetja sečil.

Dali so mu antibiotike in večino popoldneva je prespal in spet je velik del noči prebedel. Zjutraj se je počutil bolje in povedali so mu, da bo verjetno naslednji dan odpuščen. Pojedel je zajtrk in kosilo in malo zadremal. Ko se je okrog treh zbudil, je sedela na stolu ob njegovi postelji.

Gledal jo je.

Nisi me vlekel za nos, je rekla.

Si mislila, da te?

Mislila sem, da si samo rekel, da si bolan. Da si se odločil, da ponoči ne želiš biti z mano.

Bal sem se, da tako misliš.

Mislila sem, da se ne bo zgodilo, je rekla.

Včeraj sem ves dan razmišljal o tebi, pa zvečer in danes ves dan, je rekel.

O čem si razmišljal?

Kako si boš narobe razlagala moj klic. In kako bi lahko pojasnil, da zvečer še vedno želim prihajati in biti skupaj. Kako me že dolgo ni nič tako zanimalo, kot me to.

Zakaj me potem nisi poklical? Da bi mi povedal?

Zdelo se mi je, da bi bilo lahko še slabše, da bi še bolj zvenelo, kot da si izmišljujem.

Želim si, da bi poskusil.

Moral bi. Kako si izvedela, da sem v bolnišnici?

Danes zjutraj sem se pogovarjala s sosedo Ruth in mi je rekla: Si slišala o Louisu? Rekla sem: Kaj, če sem slišala? V bolnišnici je. Kaj mu je? Pravijo, da ima nekakšno vnetje. Potem sem vedela, je rekla.

Ne bom ti lagal, je rekel.

V redu. Noben od naju ne bo. Torej boš spet prišel?

Takoj ko se bom dobro počutil in bom prepričan, da sem tole prebolel. Lepo te je videti, je rekel.

Hvala. Zdajle si videti precej zdelan.

Nisem še imel časa, da bi se naličil.

Zasmejala se je. Ni mi mar, je rekla. Nisem tako mislila, samo komentar je bil, opažanje.

No, ti si videti prav dobro, je rekel.

Si poklical hčerko?

Rekel sem ji, naj se ne obremenjuje. Da bom v enem dnevu zunaj in da ne gre za nič takega, kar bi jo moralo skrbeti. Ne bo ji treba vzeti dopusta. Zdaj ji ni treba hoditi na obisk. V Colorado Springsu živi.

Vem.

Učiteljica je, tako kot sem bil jaz učitelj. Nato je obmolknil. Bi kaj spila? Lahko pokličem sestro.

Ne. Zdaj grem domov.

Te pokličem, ko bom doma in se bom dobro počutil.

Prav, je rekla. Sem že kupila pivo.

Odšla je in on jo je gledal, ko je stopala iz sobe. Ležal je v postelji in čakal, da bo spet zaspal, a so mu prinesli večerjo, in medtem ko je jedel, je gledal poročila, potem pa je ugasnil

televizor in gledal skozi okno in opazoval, kako se zunaj nad prostrano ravnico zahodno od mesta mrači.